

Léčiva gastrointestinálního traktu

Antacida – neutralizují HCl, která je již vytvořena v žaludku

- NaHCO_3 , CaCO_3 , MgCO_3 , Mg(OH)_2 , Al(OH)_3 , $\text{Mg}_2(\text{SiO}_3)_3$, hydroxyhlinitan hořečnatý, hydrotalcid

Léčiva používaná k terapii vředové choroby = **antiulceróza**

- látky neutralizující již vytvořenou HCl = antacida
- látky snižující sekreci HCl
 - **blokátory protonové pumpy**: ireverzibilně blokují funkci protonové pumpy
omeprazol, pantoprazol, lansoprazol, rabeprazol
 - **H₂-antihistaminika**: působí jako antagonisté na H₂ receptorech
(cimetidin – starší zástupce), ranitidin, famotidin
 - **selektivní parasympatolytika**: působí jako antagonisté na M₁ receptorech
pirenzepin, terenzepin
- látky chránící gastroduodenální sliznici = **cytoprotektiva**
 - mají mukoprotektivní účinek na sliznici žaludku
sukralfát, soli bismutu, kyselina alginová, prostaglandiny (misoprostol)
- eradikace *H. pylori*
 - **schéma terapie**: 7-10 dní kombinace A + B + C, kde:
A = inhibitor protonové pumpy, např. omeprazol
B + C = antibiotika
B = antibiotikum + C = chemoterapeutikum
 - **ATB**: amoxicilin, klarithromycin, azithromycin
 - **Chemoterapeutika**: metronidazol, ornidazol

Antiemetika – zmírňují nebo odstraňují nauzeu a zvracení vyvolané nejrůznějšími příčinami

- **parasympatolytika**: skopolamin
- **H₁-antihistaminika 1. generace**: promethazin, moxastin, dimenhydrinát, embramin
- **antagonisté D₂ receptorů**:
 - klasická neuroleptika (droperidol, thietylperazin, perfenazin, prochlorperazin, haloperidol)
 - některá prokinetika (metoklopramid, domperidon, itoprid, alizaprid)
- **antagonisté 5-HT₃-receptorů** = **setrony**: ondansetron, granisetron, palonosetron, dolasteron
- **antagonisté neurokininových NK₁ receptorů**: aprepitant
- **ostatní**:
 - glukokortikoidy (dexametazon, metylprednisolon → mají synergické působení se setrony)
 - pyridoxin
 - zázvor
 - benzodiazepiny (nemají přímý antiemetogenní účinek; doplněk léčby → úprava anxiety a reflektorické nauzey)

Antidiarika (obstipancia) – léčiva působící proti průjmům

- **střevní adsorbencia**: carbo medicinalis, diosmektit
- **střevní dezinficiencia**: kloroxin, nifuroxazid, rifaximin
- **látky snižující peristaltiku, antimotilika = opioidy**: loperamid, difenoxylát
- **ostatní antidiarika**: přípravky s obsahem laktobacilů, *Saccharomyces boulardi*, drogy s obsahem tříslovin (tanin), cholestyramin, oktreatid

Laxativa (projímadla)

- **Objemová** – tvorba objemné gelovité hmoty; nutný dostatečný příjem vody
 - přírodní: agar, psyllium, tragant

- semisyntetické: methylcelulóza, karboxymethylcelulóza
- **Salinická** – anorganické ionty vážou vodu
 - síran sodný (Glauberova sůl), síran hořečnatý (Hořká sůl), minerální vody (např. Šarátice)
- **Osmotická** – osmoticky aktivní organické látky vážou vodu
 - laktulóza, glycerol, sorbitol (např. klysmata pro ženy před porodem), makrogol 4000 (před diagnostickými a chirurgickými výkony, např. kolonoskopií)
- **Kontaktní, dráždivá** – látky dráždící stěnu střevní, nesmí se podávat dlouhodobě!
 - KI: gravidita (riziko abortu), laktace
 - bisakodyl, pikosulfát, antrachinony (list a plod seny, šťáva aloe, kořen reвенě)

Pozn. zácpa jako NÚ léčiv: opioidní analgetika, antacida s obsahem Al^{3+} , anticholinergika, někt. antihypertenziva (blokátory Ca^{2+} kanálů), někt. sedativa a antidepresiva, přípravky s obsahem Fe

Spasmolytika

- často se kombinují s analgetiky (např. s metamizolem, kodeinem)
- **Rozdělení:**
 - **Neurotropní spasmolytika** → účinkují prostřednictvím VNS
 - Parasympatolytika: atropin, trospium, tolterodin...
 - Anticholinergika: otilonium, fempiverin...
 - Uroselektivní: solifenacin, darifenacin...
 - **Myotropní spasmolytika** → přímo ovlivňují buňky hladkého svalstva
 - různé mechanismy účinku, především blok pomalých Ca^{2+} kanálů, aktivace K^+ kanálů, zásah do biochemie svalové kontrakce
 - papaverin, drotaverin, mebeverin, alverin, pitofenon
- pro optimální účinek se často kombinuje neurotropní a myotropní spasmolytikum (+ analgetikum)

Prokinetika

- selektivně stimulují hladkou svalovinu v trávicím ústrojí (především v proximální části)
- některá z nich se používají také jako antiemetika
- MÚ: antagonismus D_2 -receptorů (CNS i na periférii) nebo modulace 5-HT receptorů
- metoklopramid, domperidon, itoprid
- metoklopramid – mírně vyšší riziko extrapyramidových NÚ při dlouhodobém podávání (hlavně senioři a děti)